

Tom Harris

Rapport: Internationell solidaritetskonferens med Ukraina

Ur *International Viewpoint*, 14 maj 2022¹

[Rapporten följs av ett uttalande från konferensen]

Den 5 och 6 maj anordnades i Lviv i Ukraina en två dagars internationell konferens av Europeiska Nätverket för solidaritet med Ukraina och Sociala rörelsen, en ukrainsk NGO². I den internationella delegationen ingick vänsterpolitiker, parlamentsledamöter, fackföreningsledare och journalister från Argentina, Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Polen, Schweiz, Spanien, Storbritannien, Tyskland och Österrike. Här är den rapport som gjorts av en av deltagarna, Tom Harris från Public and Commercial Services Union.

Den 3 maj åkte jag och andra fackligt aktiva från Storbritannien med en delegation till Ukraina. Syftet var att visa solidaritet med det ukrainska folket mot den ondskefulla ryska imperialistiska attacken och i praktisk handling visa solidaritet med vänstern och den fackliga rörelsen i Ukraina. Resan hade organiserats av Europeiska Nätverket för Solidaritet med Ukraina³ och delegationen bestod av fackligt aktiva, parlamentsledamöter från vänstern, journalister och sociala aktivister i Europa och Sydamerika. På konferensen träffade vi fackligt aktiva från Ukraina, vänsteraktivister och aktivister från ett brett spektrum av feministiska, ekologiska och människorättsorganisationer.

Innan jag går in på konferensen antar jag att läsarna kan vara intresserad av hur det ser ut i Lviv i detta stadium av kriget. Staden som ligger i västra Ukraina, knappt åtta mil från den polska gränsen och många, många mil från stridszonerna i landets östra och södra delar. Lviv känns därför kusligt fridsamt och ”normalt”, i synnerhet om man jämför med de förfärliga bilderna av förstörelsen på andra håll i landet. Om man inte visste bättre kunde man tro sig vara i vilken som helst elegant gammal österrikisk-ungersk stad med vackra katedraler, renässansarkitektur och gator fyllda med restauranger och kaféer, där en relativt livaktig kommers pågår.

Sanningen avslöjas emellertid vid en närmare titt: militära vägspärrar här och där, rekryteringsställen, uniformerade soldater i väntan på tåg och bussar, sandsäckar runt monument och metallskydd kring de färgade glasfönstren på kyrkorna för att skydda dem mot bombsplitter.

Och sedan alla flyglarm dagarna i ända. Vi hade i förväg informerats om vad som gällde (två väggar mellan en själv och ytterdörrarna, spring ner i källaren om möjligt), men vi hade också fått veta att så gott som ingen i Lviv hörsammar detta. Det är inte lika våghalsigt som det låter. Så fort en missil upptäcks vara på väg mot Ukraina ljuder larmen i alla städer som kan vara mål. För det mesta när sirenerna ljuder är inget på väg mot Lviv. ”Betryggande” tyckte vi tills vi fick veta att missiler träffat infrastruktur inom elektricitet och järnvägstransporter i stadens utkanter dagen innan vi anlände. Två personer sårades och det blev strömavbrott i delar av staden.

Skillnaden mellan vi besökares reaktion på flyglarmen och hur lokalbefolkningen reagerade var stundtals närmast komisk. Första natten på hotellet ljuder sirenerna och vi travade lydigt ner

¹ Original: [Report: International conference of European Solidarity with Ukraine](#)

² NGO är en förkortning av *Non-Governmental Organization*. En benämning på en ideell eller kommersiell organisation som inte är knuten till någon statsmakt. – *Red*

³ [European Network for Solidarity with Ukraine](#)

i källaren. Ingen annan var där och slutligen dök några lätt roade säkerhetsvakter upp för att se vad som stod på. Vi gissade att de trodde vi höll på att ställa till något ofog där nere.

Många ukrainare vi talade med berättade att denna surrealistiska kontrast mellan den relativa normaliteten i Lviv och fasorna på andra håll är något förfärligt att stå ut med psykologiskt, i synnerhet om man nyligen varit med om en belägring, vilket var fallet med många vi talade med, de hade vänner och släktingar som fortfarande levde under granatbeskjutning och ockupation. Invånarantalet i Lviv har ökat oerhört av flyktingar som sökt skydd och många av dessa lever nu förfärligt trångbott.

Facken fortsätter att agera

Konferensen inleddes med en rapport från fackligt aktiva i Ukraina. Oleksandr Skyba, järnvägsarbetare i Kyiv och aktiv i Fria fackföreningen av järnvägs- och transportarbetare, talade om den oerhört farliga situation som rådde för honom och hans kollegor när ryska styrkor försökte belägra huvudstaden. Järnvägarna är avgörande för att Ukrainas krigsinsatser ska fungera och utsattes följaktligen för attacker av ryssarna, räls och tåg bombades och järnvägsarbetare blev beskjutna av ryska trupper. Många järnvägsarbetare har dödats. Skyba talade om att fackföreningen fått koncentrera sig på att hålla medlemmarna vid liv, ett tema som skulle återkomma under hela konferensen. Man hade fått inrikta sig på att få fram humanitär hjälp, rädda utsatta arbetare, och förse de många järnvägsarbetare som nu är aktiva i hemvärnet och armén med mat och stöd.

Oleksandr berättade senare för oss om hur han och fackföreningen besökt medlemmar som enrullerats i armén för att försöka förvissa sig om att de hade grundläggande kunskap om förstahjälpen och militära färdigheter, men kriget har gjort att många oerfarna unga arbetare hamnat i armén för första gången och då är deras tidigare fackliga nätverk avgörande för att ge dem stöd. Något som upprepades av Yuriy Samoilov, en gruvarbetarledare som var med på mötet via zoom från industristaden Kryvyj Rih, inte långt från fronten. Han beskrev hur hans fackförening försökte vidarebefordra information och hjälp till de av medlemmarna som är indragna i strider.

Andra teman framkom i fackföreningsaktivisternas tal. Många underströk att det stod klart för arbetarna att deras självständiga organisationer inte hade någon större möjlighet att överleva under rysk ockupation. Kamraten från Kryvyj Rih nämnde att fackföreningar och alla former av självständigt civilsamhälle krossats i de ryska marionettregimerna i Donetsk och Luhansk. Sergej och Oksana, fackligt aktiva i hälsovårdssektorn, rapporterade att hälsovårdsanställda i de ockuperade områdena tvingats lämna fackföreningarna och beordrats att gå med i ryska sådana i stället. Denna tvångsåtgärd var kopplad till ockupantens krav att arbetarna gick med på nya, försämrade anställningskontrakt. En del av arbetarna hade lyckats få kontakt med sin gamla fackförening. De hade frågat vad de skulle göra: riskera livet genom att vägra eller se ut som kollaboratörer när de ukrainska styrkorna återvände? Kamraterna från facken på hälsovårdsområdet uppmanade den internationella fackföreningsrörelsen att fördöma de ryska fackföreningarnas inblandning i detta.

Före kriget led de anställda inom hälsovården av låga löner och dåliga villkor. De arbetarna – fyra av fem är kvinnor – kämpar sig fram på löner under genomsnittet i Ukraina och åtstramningspolitiken har gjort att hälsovården inte kunnat hantera Covid-19. Volodymyr Zelenskyj utfärdade ett presidentdekret om att hälsovårdsarbetarnas löner skulle höjas, men nedskärningar i sektorns budget har gjort att detta aldrig sett dagens ljus. Krigsutbrottet, och att anställda inom hälsovården förbjudits att lämna landet, har gjort att de hamnat i en total storm av fattigdom, livsfara och kamp för att kunna svara för elementära medicinska behov i ett system som vacklar under trycket.

På konferensen framträdde också olika fackföreningar inom energisektorn. Vasyl Semkanitj från oberoende gruvarbetarfacket i staden Tjervonohrad berättade om hur decennier av rysk politisk inblandning gjort Ukrainas ekonomi farligt beroende av import av fossila bränslen från Ryssland. Men han ville heller inte frita Ukrainas egen härskande klass. Han lade också skuld på de ukrainska oligarkerna, som fört landets energisektor allt längre bort från allmänna intressen och insyn och använt den för att fylla sina egna fickor. Han talade om att hans fackförening krävde att industrin skulle överföras i demokratiskt offentligt ägande.

Pavlo Olesjtuk från facket inom atomenergisektorn kom med alarmerande varningar om situationen inom kärnkraftsindustrin under krig. Den ryska armén har vid upprepade tillfällen beskjutit områden runt kärnkraftverken och alldeles i början av kriget fattade anläggningen i Zaporizjzja, Europas största, eld. Anläggningen är nu ockuperade av ryssarna. Pavlo sade att han arbetat på anläggningen i Zaporizjzja i 17 år och var väl förtrogen med de noggranna och omsorgsfulla försiktighetsåtgärder som utvecklats, många genom krav från facket, för att anläggningen och arbetarna skulle vara trygga. Han var rädd när han tänkte på hur många av de åtgärderna som fortfarande var i kraft. Vad han vet har ryssarna tagit dit egna chefer för att ta hand om anläggningen, men det är den ursprungliga ukrainska arbetsstyrkan som sköter den och har motsatt sig en del av vad de beordrats göra. Vi fick också se diablerer över de skador ryssarna åsamkat anläggningen i Tjernobyl under den tid den ockuperades. Då förstördes inte bara arbetarnas anläggningar, utan också viktig infrastruktur på säkerhetsområdet som laboratorier, register över hälsa och säkerhet och databaser har också förstörts. Pavlo sade att han inte kunde tro sina ögon om hur vårdslöst ockupanterna betedde sig, som att ”de inte förstår var de befinner sig och hur farligt det är”.

”Kriget har drabbat kvinnorna oerhört”

Feministiska aktivister berättade också om kampanjerna för kvinnors rättigheter. Kriget har påverkat kvinnornas tillvaro oerhört. De ryska styrkorna har använt sig av sexuellt våld och orsakat enormt lidande och trauma. Kvinnornas möjligheter till abort är långt ifrån garanterade. Även om abort är lagligt i Ukraina kan de som vill ha det råka ut för socialt stigma och religiösa fördomar. Skamligt nog har många traumatiserade kvinnor som lyckats ta sig till Polen nu upptäckt att de hamnat i ett land där abort i realiteten är förbjudet.

Enligt Yana Wolf, aktiv i den feministiska gruppen Bilkis, har militariseringen av samhället gjort att en del män nu kunnat kränka kvinnor. ”När man ansluter sig till armén tar man inte bara på sig uniform. Man får en känsla av makt, också över kvinnor”, sade hon. Hon förklarade att kvinnor och barn ofta drabbas när traumatiserade män kommer hem från fronten. ”Ett trauma som omvandlas till raseri när de kommer hem. Och våld leder till mer våld”, sade hon.

Kvinnorörelsen i Ukraina har uppnått mycket de senaste årtiondena, men den infrastruktur som skapats är hotad av kriget. Marta Tjumalo från gruppen Kvinnornas perspektiv berättade att en del ställen dit kvinnor kunnat ta sin tillflykt hade fått stänga under invasionen. Situationen för många kvinnor som flytt, bland annat de som flytt till Lviv, är en bra grund för våld i nära relationer. Martas organisation har försökt hjälpa kvinnor som levde tillsammans med 17 andra i en källare med små möjligheter att kunna skaffa mat åt dem själva och deras barn och små möjligheter att komma bort från våldsamma partners.

Men samtidigt som kvinnorna står inför stora utmaningar har de också kämpat emot, både mot invasionen och mot förtrycket från männen på den ”egna” sidan. Många kvinnor har anmält sig som frivilliga för att strida mot ryssarna och andelen kvinnor i armén har skjutit i höjden och uppgår nu till 15 procent. Många kvinnor har krävt att få delta direkt i striderna mot fienden och motsatt sig arméns försök att placera dem långt från striderna. Samtidigt har strömmen av flyktingar till städer i västra Ukraina gjort att tidigare utspridda aktivister kunnat skapa nya kontakter och Lviv har blivit ett improviserat centrum för feminism och HBTQ-

aktivism. I Kyiv röstar ett kollektiv som kämpar för HBTQ-rättigheter en gång i månaden om vilken militär enhet de ska ge pengar till.

Även etniska minoriteter har kommit med i den gemensamma kampen mot ockupanterna. Människorätsaktivisten Julian Kondur berättade om det stora antalet romer som anmält sig som frivilliga till armén. Att så många romska soldater deltar i kriget är en källa till stor stolthet inom folkgruppen, sade han. Och samtidigt är romerna en av de mest marginaliserade och förtryckta grupperna i Ukraina, ett systematiskt utanförskap som inte på minsta vis upphört i och med kriget. Den kollektiva kampen i kriget har skapat nya möjligheter att bekämpa fördomar, men svårigheterna är enorma, sade Kondur. Romer har det svårare att kunna fly, också inom landet, och har det ofta svårt att få tillgång till de sociala insatser som är avsedda att hjälpa offren för kriget. Romer har också fallit offer för personer som tagit rättvisan i egna händer i det kaos som kriget lett till och talaren tog upp en särskilt fasansfull händelse i Lviv där romska flickor från östra Ukraina bundits, målats och förödmjukats för påstådda småstöld.

Den socialistiska vänstern

För att få en uppfattning om läget för den socialistiska vänstern i Ukraina talade vi med aktivister från *Sotsialnyj Ruch* (Sociala rörelsen). Å ena sidan har kriget lett till oerhörda utmaningar. När regeringen införde krigslagar försvann rätten att anordna demonstrationer eller strejka. Zelenskyjs administration sänkte också bolagsskatten och minskade arbetarnas rättigheter i vad man betecknade som ett försök att stabilisera ekonomin. Sociala rörelsen kräver att de rättigheter som avskaffats ska återinföras och en utvidgning av arbetsmarknads- och sociallagstiftning, till samma standard som råder inom EU.

Sedan några år har ukrainska regeringar tillämpat en ”av-kommunistisering”, åtgärder som syftar till hindra politiska partier från att i positiv form återropa sovjettiden. I början av kriget förbjöd Zelenskyj också flera pro-ryska partier, en del av dem till namnat av vänsterkaraktär. Vi frågade Sociala rörelsen hur man ser på dessa lagar. Problemet, sade man, är inte så mycket att de partierna på något seriöst sätt kämpade för socialism eller arbetarnas rättigheter (i stort sett var de ruttna delar av Putinvänliga, konservativa nostalgiker till Sovjettiden, som breddade sig genom att vända sig till ortodox kristen chauvinism och några få gester av motstånd mot försämringar). Sociala rörelsen motsätter sig ändå de lagar som förbjöd dem. Delvis på grund av ett allmänt intresse av demokrati och organisationsfrihet men också på grund av att direkt förbud mot vänsterns bildspråk och terminologi också kan användas för att slå ner på verkliga socialister och förkämpar för arbetarnas rättigheter.

Denys Pilasj, medlem av Sociala rörelsen, sade att det rent allmänt kan vara svårt att tala om socialism eller antikapitalism i ett land som fått lida så förskräckligt under en regim som kallades sig ”Socialistisk sovjetrepublik”. Men samtidigt är de flesta i Ukraina ytterst medvetna om den djupa sociala ojämlikheten, att de rika samlat på sig förmögenhet och att oligarkerna stjal från samhället. Avsmaken för de rika är så utbredd att anti-oligarkisk retorik används även av oligarkernas egna politiska partier!

Den känslan har heller inte försvunnit i en tid av krig. Sociala rörelsen har nått en del framgångar genom att peka på orättvisorna i en del av hur kriget sköts och genom att tala om för arbetarna hur de ska försvara sina rättigheter. De har satt strålkastarljuset på hur arbetsköparnas ointresse för arbetarnas levnadsvillkor kommer att minska Ukrainas utsikter i kriget. Pilasj sade att även om Zelenskyjs popularitet står på topp på grund av hans roll som överbefälhavare ser många ukrainare inte något samband med de mer illasinnade och orättvisa delarna i hans politik. Därmed kan den allmänna opinionen på samma gång vara oerhört Zelenskyjvänlig samtidigt som man är kritisk mot hans politik.

I en oerhört svår situation kämpar Sociala rörelsen och andra genuina vänsterkrafter för att lägga fram ett egalitärt och demokratiskt alternativ som är förståeligt för ukrainarna och som klart och tydligt skiljer sig både från dagens korruption och det diktatoriska sovjetiska förflutna.

På konferensen höll jag och Ruth Cashman från Unison korta anföranden. Vi pekade på de mål vi ansåg den internationella fackföreningsrörelsen och vänstern måste sätta upp: vapen till Ukraina, avskrivning av landets utlandsskuld, öppnande av gränser för flyktingar och arbete för meningsfulla och praktiska band med arbetarrörelsen i Ukraina. En del hjälpkonvojer har skickats från europeiska fackföreningar, men mer behöver göras. Vi diskuterade också de utmaningar vi står inför. Bl a trögheten och byråkratin i en facklig rörelse som är svårt demoraliserad av årtionden av bakslag. Vi måste också ta itu med arvet från stalinismen, som fortfarande återfinns i vår rörelse, som bara är i stånd att identifiera imperialismen när den kommer från Nato och blundar för imperialismen i Ryssland och Kina.

Uppgiften är svår men nödvändig. I arbetarrörelsen talas mycket om internationell solidaritet och ömsesidig hjälp. Om något av detta har något innehåll och bygger på uppriktighet måste vi visa det nu. Vänstern i Ukraina befinner sig i en kamp på liv och död. Vi är skyldiga att ge dem all hjälp vi kan bidra med.

UTTALANDE om solidaritet med Ukraina, antaget vid avslutningen av konferensen i Lviv

Den 24 februari 2022 inledde den ryska imperialismen en öppen aggression mot Ukraina. I drygt två månader har Ukrainas folk stått för en ojämn kamp mot ockupationsstyrkorna, förlorat tusentals liv och utsatts för omfattande förstörelse. Medan många politiker i väst och i Ryssland påstod att Ukraina skulle falla på några dagar visar den stora mobiliseringen av Ukrainas folk på alla områden och det ukrainska motståndets heroiska kamp hur fel den uppfattningen var. Många länder i Europa fortsätter också att finansiera den ryska krigsmaskinen genom köp av rysk olja och gas.

Samtidigt skadas Ukrainas folk av reformer antagna för att tjäna de rika, före men också under kriget. De politiska besluten har lett till att det är folkets flertal som får bära krigets bördor. Exempel på detta är de minskade rättigheterna för anställda och sänkta skatter för företag. De förändringarna har åtföljts av minskat utrymme i den samhälleliga sfären, vilket lett till outhärdliga förhållanden för det krigsdrabbade ukrainska folket. I detta läge fortsätter Ukraina att betala av sina skulder till Internationella valutafonden och andra långgivare. I stället för att berika långgivare och världens bankirer borde de summorna gå till landets försvar och att uppfylla befolkningens grundläggande behov. Med denna politik fortsätter Internationella valutafonden att befrämja anti-folkliga reformer i Ukraina och drar Ukraina allt djupare ned i träldom, undergräver dess oberoende och försvårar återuppbyggnaden av landet.

Förstörelsen av infrastruktur, produktion och bostadsområden gör att frågan om återuppbyggnad av Ukraina, på vilka villkor detta ska ske och kostnaderna blir en alltmer akut fråga. Återuppbyggnad baserad på nyliberal politik kommer att leda till ökad fattigdom och större makt åt oligarkerna. En omfattande återuppbyggnad av Ukraina och den roll den kommer att ha för att förse världens mest förfördelade befolkningar med grundläggande tillgångar kommer inte att vara möjligt utan en förändring av den samhällsekonomiska politiken nationellt och internationellt.

Svaret på den ryska aggressionen måste bestå i solidaritet från världens folk. Ukrainas seger i kriget kommer att försvaga auktoritära regimer i Syrien, Belarus och andra länder och

kommer att innebära en reell möjlighet för världens folk att gå i riktning mot demokrati och rättvisa socialt och på miljöområdet.

En avskrivning av Ukrainas utlandsskuld kommer att var ett steg mot att minska nyliberalismens välde, byggt på ojämlikhet och utsugning. En sådan åtgärd kommer att bana väg för att också andra länder ska få en stabil utvecklingspolitik, som inte bestraffar de fattigaste och gynnar de rika genom orättvisa lånevillkor.

Vår vänster-, fackliga-, feministiska- och gemenskap för mänskliga rättigheter kämpar för att främja seger för Ukraina och dess välstånd efter kriget med bl a följande krav:

- Bortdragande av de ryska trupperna från ukrainskt territorium, i synnerhet från Donetsk- och Luhanskregionerna och den autonoma republiken Krim.
- Militärt och humanitärt bistånd till Ukraina samt hårda sanktioner mot Ryssland.
- Ett socialt orienterat program för Ukrainas återuppbyggnad inriktat på att hjälpa landets befolkning och inte berika affärseliterna.
- Stopp för köp av fossila bränslen från Ryssland i syfte att få till stånd en verklig energiomställning och utan att ersätta med samma energikällor på annat håll.
- Avskrivning av Ukrainas utlandsskuld och stopp för överföring av fonder offshore.
- Stöd till alla flyktingar, oberoende av nationalitet, etnisk härkomst, religion. osv. Avskaffande av all diskriminerande lagstiftning och praktik.
- Stopp för anti-sociala reformer i Ukraina och stopp för alla höga administrativa avgifter som hindrar arbetarklassens deltagande i det politiska livet.

Översättning: Björn Erik Rosin